

รายวิชาภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง

คำศัพท์น่ารู้
เรื่อง เล่นทายคำ

ครูผู้สอน

ครูเกศวลี

มะลิโชติ

ครูอนุชา

อินทร์พ่วง

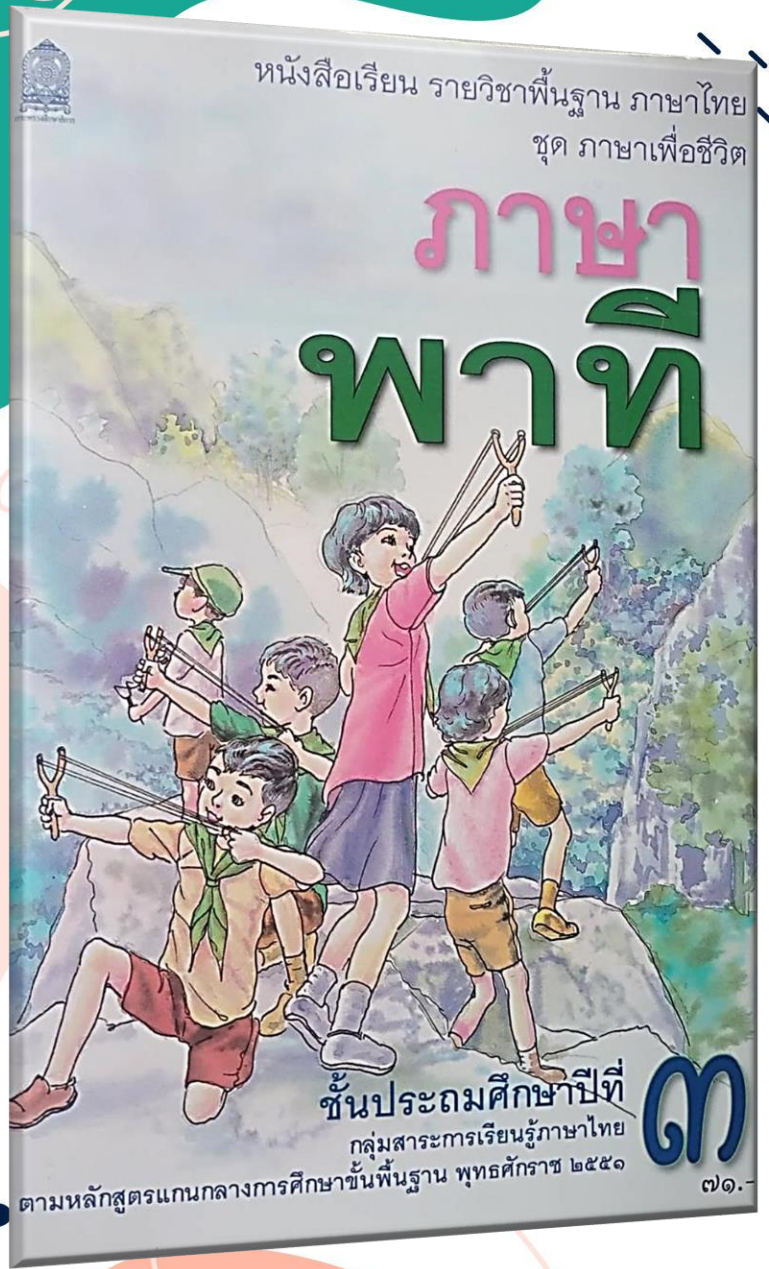

คำศัพท์น่ารู้
เรื่อง เล่นทายคำ

จุดประสงค์การเรียนรู้

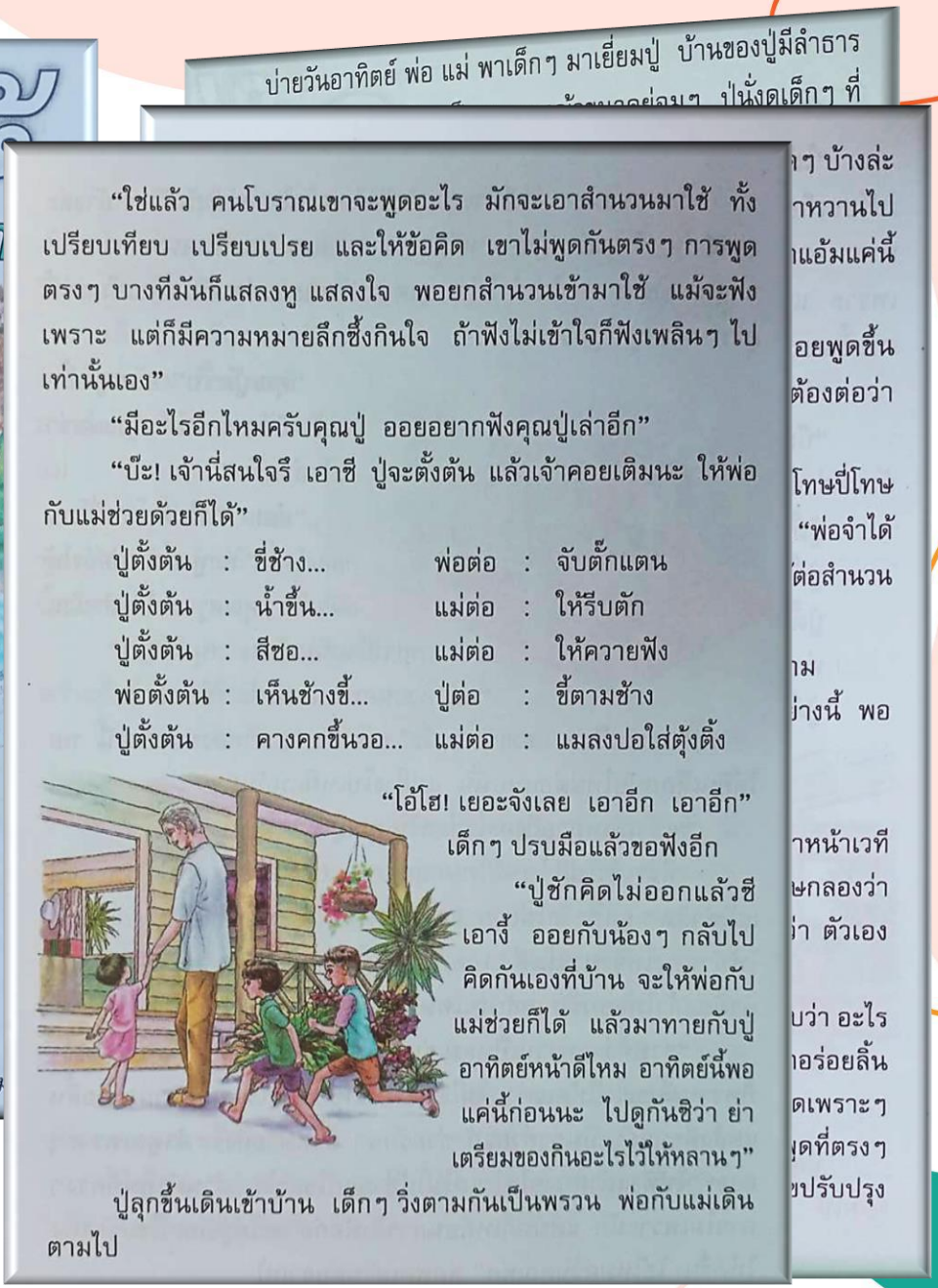
๑. บอกหลักการอธิบายความหมายของคำได้
๒. อ่าน เขียนอธิบายความหมายของคำศัพท์ในบทเรียนได้
๓. เห็นประโยชน์ของการศึกษาคำศัพท์ในบทเรียน

บทนี้ดีเหลือหลาย
ถามให้ไตร่ตรองดู
ติดศัพท์อย่าอัปมงคล
ค้นหาได้ทุกยาม

เล่นคำทายกับคุณปู่
คำใบ้อยู่ในเนื้อความ
หรือซึมเศร้าหาแหล่งถาม
ความหมายตามพจนานุกรม

“ใช่แล้ว คนโบราณเขาจะพูดอะไร มักจะเอาสำนวนมาใช้ ทั้งเปรียบเทียบ เปรียบเปรย และให้ข้อคิด เขาไม่พูดกันตรงๆ การพูดตรงๆ บางทีมันก็แสดงหยาบคาย แสดงใจ พอยกสำนวนเข้ามาใช้ แม้จะฟังเพราะ แต่ก็มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ถ้าฟังไม่เข้าใจก็ฟังเพลินๆ ไปเท่านั้นเอง”

“มีอะไรอีกไหมครับคุณปู่ ออยอยากฟังคุณปู่เล่าอีก”

“บ๊ยะ! เจ้านี้สนใจรี เอาซี ปู่จะตั้งต้น แล้วเจ้าคอยเดิมนะ ให้พ่อกับแม่ช่วยด้วยก็ได้”

ปู่ตั้งต้น :	ชี้ข้าง...	พ่อต่อ :	จับตักแตน
ปู่ตั้งต้น :	น้ำขึ้น...	แม่ต่อ :	ให้รีบตัก
ปู่ตั้งต้น :	ลือซอ...	แม่ต่อ :	ให้ควายฟัง
พ่อตั้งต้น :	เห็นข้างชี้...	ปู่ต่อ :	ชี้ตามข้าง
ปู่ตั้งต้น :	คางคกขึ้นวอ...	แม่ต่อ :	แมลงปอไล่ตุงตุง

“โอโฮ! เยอะจังเลย เอาอีก เอาอีก”

เด็กๆ ปรบมือแล้วขอฟังอีก

“ปู่ชักคิดไม่ออกแล้วซี เอาซี ออยกับน้องๆ กลับไปคิดกันเองที่บ้าน จะให้พ่อกับแม่ช่วยก็ได้ แล้วมาทายกับปู่ อาทิตย์หน้าดีไหม อาทิตย์นี้พอแค่นี้ก่อนนะ ไปดูกันซิว่า ยาเตรียมของกินอะไรไว้ให้หลานๆ”

ปู่ลุกขึ้นเดินเข้าบ้าน เด็กๆ วิ่งตามกันเป็นพรวน พ่อกับแม่เดินตามไป

บ่ายวันอาทิตย์ พ่อ แม่ พาเด็กๆ มาเยี่ยมปู่ บ้านของปู่มีลำธาร
เล็กๆ ไหลผ่าน หน้าบ้านเป็นสนามหญ้าขนาดย่อมๆ ปู่เฝ้าดูเด็กๆ ที่
วิ่งเล่นกันอยู่ในสนาม พ่อกับแม่นั่งอยู่ด้วย

เด็กๆ วิ่งกันจนเหนื่อย
แล้วก็พากันมาทิ้งตัวลงที่
สนามหญ้าข้างๆ พ่อกับ
แม่

“หิวน้ำจัง” ออย
พูดพร้อมกับคว่ำแก้วน้ำ
ขึ้นดื่ม

“หนูก็หิว” อ้อมพูดบ้าง แล้ว
คว่ำแก้วน้ำอีกใบขึ้นดื่ม

“แอ้มก็หิว” แอ้มพูดตามพี่ๆ บ้าง แต่กลับมานั่งบนตักของแม่ขอ
น้ำกิน

ปู่มองหน้าหลานตัวน้อย “อ้อมน้ำแล้วยัง มา
หาปู่มะ” แอ้มลุกจากตักแม่เดินไปหา
ปู่ที่อา้แขนรับ แล้วอ้อมขึ้นมาราวงบนตัก
แอ้มนั่งโยกตัวบนตักปู่

“อ้อ! ชอบโยกเรอะ เอาเลย
โยกเยกเอ๋ย น้ำท่วมเมฆ เจ้าแอ้ม
ลอยคอ หมาหางงอ กอดคอโยกเยก”

ปู่ท่องกลอนของเด็กๆ ไปด้วย

“ไม่ใช่ค่ะ” อ้อมท้วง “คุณปู่พูดผิด ต้องพูดว่ากระต่ายลอยคอ
ไม่ใช่เจ้าแอ้มลอยคอซิคะ”

“หนอยแน่! เจ้านี้ทวงปู่ แล้วที่เด็กสมัยใหม่ท่องกันผิดๆ บ้างล่ะ อย่างเช่น รำไม่ดี หมูผอม หรือ หวานเป็นลม ขมเป็นคนพาหวานไปหาหมอ บ้างล่ะ ทำไมเจ้าไม่ว่า แค่นี้เปลี่ยนกระต่ายเป็นเจ้าแอมแค่นี้ ดูซิทำมาว่าปู่” ปู่หัวเราะ

“คุณปู่ครับ” ออยพูดขึ้น
“แล้วจริงๆ รำไม่ดี ต้องต่อว่าอะไรล่ะครับ”

“อ้อ! รำไม่ดี โทษปีโทษกลองไล่ล่ะ” พ่อพูดขึ้น “พ่อจำได้สมัยเด็กๆ คุณครูจะให้ต่อสำนวนเหล่านี้ในห้องเรียน สนุกดี”

“แล้วหวานอะไรนั่นล่ะคะ” อ้อมถาม

“หวานเป็นลม ขมเป็นยาจ่ะ” แม่ตอบ “แม่อีกที่ท่องมาอย่างนี้ พอได้ยินเด็กสมัยใหม่ต่อแบบนั้น แม่อีกงไปเหมือนกัน”

“แล้วมันหมายถึงอะไรล่ะครับ คุณปู่”

“ที่ว่า รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง หมายถึง คนที่ออกไปรำหน้าเวที แล้วรำผิดๆ ญกๆ รำไม่สวย แต่ไม่ยอมรับผิดชอบ กลับโทษปีโทษกลองว่าให้ทำนองให้จังหวะไม่ดี เลยทำให้รำไม่สวย ซึ่งหมายถึงว่า ตัวเองทำผิดแล้วไม่ยอมรับ กลับไปโทษคนอื่นนะซี” ปู่ตอบ

“ส่วนที่ว่า หวานเป็นลม ขมเป็นยานะ เขาเปรียบเทียบว่า อะไรที่หวานมักจะไม่ให้คุณค่า ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร นอกจากอร่อยลิ้น แต่สิ่งที่ขมกลับเป็นยาช่วยแก้ ช่วยรักษา ซึ่งหมายถึงว่า คำพูดเพราะๆ อาจทำให้ฟังแล้วสบายใจ แต่ไม่ได้ช่วยแก้ไขอะไร ส่วนคำพูดที่ตรงๆ อาจไม่เพราะนัก แต่มันก็เหมือนการตีเพื่อก่อ จะได้รู้จักแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ไซ้ไหมครับคุณพ่อ” พ่อพูดเสริมต่อจากปู่

“ใช่แล้ว คนโบราณเขาจะพูดอะไร มักจะเอาสำนวนมาใช้ ทั้งเปรียบเทียบ เปรียบเปรย และให้ข้อคิด เขาไม่พูดกันตรงๆ การพูดตรงๆ บางทีมันก็แสดงหุ แสดงใจ พอยกสำนวนเข้ามาใช้ แม้จะฟังเพราะ แต่ก็มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ถ้าฟังไม่เข้าใจก็ฟังเพลินๆ ไปเท่านั้นเอง”

“มีอะไรอีกไหมครับคุณปู่ ออยอยากฟังคุณปู่เล่าอีก”

“ป๊ะ! เจ้านี้สนใจรี เอาซี ปู่จะตั้งต้น แล้วเจ้าคอยเดิมนะ ให้พ่อ กับแม่ช่วยด้วยก็ได้”

ปู่ตั้งต้น :	ซีข้าง...	พ่อต่อ :	จับตักแตน
ปู่ตั้งต้น :	น้ำขึ้น...	แม่ต่อ :	ให้รีบตัก
ปู่ตั้งต้น :	ลีซอ...	แม่ต่อ :	ให้ควายฟัง
พ่อตั้งต้น :	เหินข้างซี...	ปู่ต่อ :	ซีตามข้าง
ปู่ตั้งต้น :	คางคกขึ้นวอ...	แม่ต่อ :	แมลงปอใส่ตุ้ตึง

“โอ้โฮ! เยอะจังเลย เอาอีก เอาอีก”

เด็กๆ พรบมือแล้วขอฟังอีก

“ปู่ชักคิดไม่ออกแล้วซี

เอานี้ ออยกับน้องๆ กลับไป
คิดกันเองที่บ้าน จะให้พ่อกับ
แม่ช่วยก็ได้ แล้วมาทายกับปู่
อาทิตย์หน้าดีไหม อาทิตย์นี้พ่อ
แค่นี้ก่อนนะ ไปดูกันซิว่า ยา
เตรียมของกินอะไรไว้ให้หลานๆ”

ปู่ลุกขึ้นเดินเข้าบ้าน เด็กๆ วิ่งตามกันเป็นพรวน พ่อกับแม่เดินตามไป

กิจกรรม

**คำศัพท์ค้นหา
หุ ุ ู้ความหมาย**

บ่ายวันอาทิตย์ พ่อ แม่ พาเด็กๆ มาเยี่ยมปู่ บ้านของปู่มีลำธาร
เล็กๆ ไหลผ่าน หน้าบ้านเป็นสนามหญ้าขนาดย่อมๆ ปู่กับคุณยายที่
วิ่งเล่นกันอยู่ในสนาม พ่อกับแม่ก็นั่งอยู่ด้วย

เด็กๆ วิ่งกันจนเหนื่อย
แล้วก็พากันมาทิ้งตัวลงที่
สนามหญ้าข้างๆ พ่อกับ
แม่

“หิวน้ำจัง” ออย
พูดพร้อมกับคว้าแก้วน้ำ
ขึ้นดื่ม

“หนูก็หิว” อ้อมพูดบ้าง แล้ว
คว้าแก้วน้ำอีกใบขึ้นดื่ม

“แอมก็หิว” แอมพูดตามพี่ๆ บ้าง แต่กลับมานั่งบนตักของแม่ขอ
น้ำกิน

คว่ำ

เยี่ยม

ล่ำธาร

ทิ้งตัว

ไหล

ย่อมน ะ

สนามหญ้า

ปู่มองหน้าหลานตัวน้อย “อืมน้ำแล้วยัง มาหาปู่มะ” แอ้มลุกจากตักแม่เดินไปหาปู่ที่อำเภอรับ แล้วอุ้มขึ้นมาวางบนตัก แอ้มนั่งโยกตัวบนตักปู่

“อ้อ! ชอบโยกเระะ เอาเลย โยกเยกเอย น้ำท่วมเมฆ เจ้าแอ้ม ลอยคอ หมาหางอ กอดคอโยกเยก”

ปู่ท่องกลอนของเด็กๆ ไปด้วย

“ไม่ใช่ค่ะ” อ้อมท้วง “คุณปู่พูดผิด ต้องพูดว่ากระต่ายลอยคอ ไม่ใช่เจ้าแอ้มลอยคอสิคะ”

ท้าว

ตัวน้อย

อ้า

งอ

อุ้ม

โยกเยก

โยก

“หนอยแน่ะ! เจ้านี่ทวงปู่ แล้วที่เด็กสมัยใหม่ต้องกันผิดๆ บ้างล่ะ อย่างเช่น รำไม่ดี หมูจอม หรือ หวานเป็นลม ชมเป็นคนพาหวานไปหาหมอ บ้างล่ะ ทำไมเจ้าไม่ว่า แค่ปู่เปลี่ยนกระต่ายเป็นเจ้าแอมแค่นี้ ดูซิทำมาว่าปู่” ปู่หัวเราะ

“คุณปู่ครับ” ออยพูดขึ้น
“แล้วจริงๆ รำไม่ดี ต้องต่อว่าอะไรล่ะครับ”

“อ้อ! รำไม่ดี โทษปีโทษกลองไ้ล่ะ” พ่อพูดขึ้น “พ่อจำได้สมัยเด็กๆ คุณครูจะให้ต่อสำนวนเหล่านี้ในห้องเรียน สนุกดี”

“แล้วหวานอะไรนั้นล่ะคะ” อ้อมถาม

“หวานเป็นลม ชมเป็นยาจ๊ะ” แม่ตอบ “แม่อีกที่ออกมาอย่างนี้ พอได้ยินเด็กสมัยใหม่ต่อแบบนั้น แม่อีกไปเหมือนกัน”

“แล้วมันหมายถึงอะไรล่ะครับ คุณปู่”

ท้อง

หนอยแน่ะ

สมัยใหม่

สำนวน

หัวเราะ

กลอง

โทษ

“ที่ว่า รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง หมายถึง คนที่ออกไปรำหน้าเวที แล้วรำผิดๆ ถูกๆ รำไม่สวย แต่ไม่ยอมรับผิดชอบ กลับโทษปีโทษกลองว่า ให้ท่านองให้จังหวะไม่ดี เลยทำให้รำไม่สวย ซึ่งหมายถึงว่า ตัวเอง ทำผิดแล้วไม่ยอมรับ กลับไปโทษคนอื่นนะซี” ปู่ตอบ

“ส่วนที่ว่า หวานเป็นลม ขมเป็นยานะ เขาเปรียบเทียบกับว่า อะไร ที่หวานมักจะไม่ให้คุณค่า ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร นอกจากอร่อยลิ้น แต่สิ่งที่ขมกลับเป็นยาช่วยแก้ ช่วยรักษา ซึ่งหมายถึงว่า คำพูดเพราะๆ อาจทำให้ฟังแล้วสบายใจ แต่ไม่ได้ช่วยแก้ไขอะไร ส่วนคำพูดที่ตรงๆ อาจไม่เพราะนัก แต่มันก็เหมือนการตีเพือกก่อ จะได้รู้จักแก้ไขปรับปรุง ให้ดีขึ้น ใช้ไหมครับคุณพ่อ” พ่อพูดเสริมต่อจากปู่

เพราะ

ติ

ปรับปรุง

เวที

รำ

ทำนอง

จังหวะ

เปรียบเทียบ

คุณค่า

ประโยชน์

“ใช่แล้ว คนโบราณเขาจะพูดอะไร มักจะเอาสำนวนมาใช้ ทั้งเปรียบเทียบ เปรียบเปรย และให้ข้อคิด เขาไม่พูดกันตรงๆ การพูดตรงๆ บางทีมันก็แสบหู แสบใจ พอยกสำนวนเข้ามาใช้ แม้จะฟังเพราะ แต่ก็มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ถ้าฟังไม่เข้าใจก็ฟังเพลินๆ ไปเท่านั้นเอง”

“มีอะไรอีกไหมครับคุณปู่ ออยอยากฟังคุณปู่เล่าอีก”

“บ๊ะ! เจ้านี้สนใจรี เอาซี ปู่จะตั้งต้น แล้วเจ้าคอยเดิมนะ ให้พ่อ กับแม่ช่วยด้วยก็ได้”

ปู่ตั้งต้น : ชีข้าง...

พ่อต่อ : จับตักแตน

ปู่ตั้งต้น : น้ำขึ้น...

แม่ต่อ : ให้รีบตัก

ปู่ตั้งต้น : ลีซอ...

แม่ต่อ : ให้ควายฟัง

พ่อตั้งต้น : เห็นข้างชี...

ปู่ต่อ : ชีตามข้าง

ปู่ตั้งต้น : คางคกขึ้นวอ...

แม่ต่อ : แมลงปอใส่ตุ้งตึง

ตุงตุง

โบราณ

มัก

เปรียบเปรย

แมลงปอ

ข้อคิด

แสง

คางคก

วอ

ตักแตน

กินใจ

เพลีน ๆ

“โอ้โฮ! เยอะจังเลย เอาอีก เอาอีก”

เด็กๆ ปรบมือแล้วขอฟังอีก

“ปู่ชักคิดไม่ออกแล้วซี
เอานี้ ออยกับน้องๆ กลับไป
คิดกันเองที่บ้าน จะให้พ่อกับ
แม่ช่วยก็ได้ แล้วมาทายกับปู่
อาทิตย์หน้าดีไหม อาทิตย์นี้พอ
แค่นี้ก่อนนะ ไปดูกันซิว่า ย่า
เตรียมของกินอะไรไว้ให้หลานๆ”

ปู่ลุกขึ้นเดินเข้าบ้าน เด็กๆ ร้องตามกันเป็นพรวน พ่อกับแม่เดิน
ตามไป

โอะโฮ

เยอะ

ปรบมือ

ชัก

พรวน

เตรียม

ท่าย

ใบงานที่ ๑

เรื่อง คำมีความหมาย

คำชี้แจง
จงนำคำที่กำหนดให้
เติมให้ตรงกับความหมาย

ใบงานที่ ๑ เรื่อง คำมีความหมาย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ภาษาเพื่อการสื่อสาร
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ศัพท์น่ารู้ เรื่อง เล่นคำทาย
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง จงนำคำที่กำหนดให้เติมให้ตรงกับความหมาย

คุณค่า	กลอน	สำนวน	เวที	แสงใจ
โบราณ	เปรียบเทียบ	พรวน	ลำธาร	โยกเยก

๗. หมายถึง มีมาช้านาน, เก่าก่อน

๘. หมายถึง เคลื่อนไหวไปมา, โอนไปเอนมา

๙. หมายถึง กระจุก, กลุ่ม, พวง หรือ

คู้ยเดินให้เป็นกลุ่มล้อมต้นไม้ ใช้จอบหรือเสียม

เป็นต้น ทำดินให้โปร่งหรือร่วน

๑๐..... หมายถึง คำประพันธ์ซึ่งแต่เดิมเรียกคำเรียงที่มี

สัมผัสทั่วไป

บทบาทครูปลายทาง

๑. ครูให้คำแนะนำ
เมื่อนักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ
๒. ครูอธิบาย
วิธีการหาคำและความหมาย

บทบาทนักเรียน

๑. นักเรียนทำใบงานที่ ๑ เรื่อง
คำมีความหมาย
๒. เมื่อนักเรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ
ให้สอบถามคุณครู
๓. ทำงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ
มีมารยาทในการเขียน
ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่น

เฉลย

ใบงานที่ ๑
เรื่อง คำมีความหมาย

๑. **เวที** หมายถึง ยกพื้นสำหรับเล่นละคร
และอื่น ๆ

๒. **สำนวน** หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความ
ที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานมีความหมาย
ไม่ตรงตามตัวหรือความหมายอื่นแฝงอยู่

๓. **คุณค่า** หมายถึง สิ่งที่มีประโยชน์หรือมีมูลค่าสูง

๔. **ตำรา** ... หมายถึง ทางน้ำที่ไหลจากเขา

๕. **เปรียบเทียบ** หมายถึง พิจารณาเทียบเคียง
ให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันและต่างกัน

๖. **แสดงใจ** ...หมายถึง อาการที่
กระทบกระเทือนใจเหมือนถูกของมีคม
บาดหัวใจ

๗. **โบราณ** หมายถึง มีมาช้านาน, เก่าก่อน

๘. **โยกเยก** ...หมายถึง เคลื่อนไหวไปมา,
โอนไปเอนมา

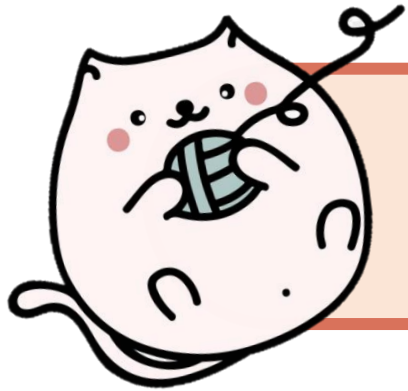
๙. ... **พรวน** ... หมายถึง กระจุก, กลุ่ม, พวง
หรือค้อยดินให้เป็นกลุ่มล้อมต้นไม้ ใช้จอบหรือเสียม
เป็นต้น ทำดินให้โปร่งหรือร่วน

๑๐. ... **กลอน** หมายถึง คำประพันธ์ซึ่งแต่เดิม
เรียกคำเรียงที่มีสัมผัสทั่วไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้

คำมีความหมาย

ประโยชน์ของ
การศึกษาคำศัพท์
ในบทเรียน

สิ่งที่ต้องเตรียมในครั้งต่อไป

๑. ใบงานที่ ๒ เรื่อง ปัญหาในการอ่านออกเสียง
ของฉัน
๒. หนังสือภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

การอ่านออกเสียง เรื่อง เล่นทายคำ

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

